

DOI: 10.33766/2524-0323.90.205-215
УДК 342.7

О. А. Любчик,

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри державно-правових дисциплін
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка
(м. Северодонецьк, Україна)

e-mail: lyubchikaa@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-8239-2129>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

У статті досліджуються особливості та проблеми забезпечення українського державою права на медичну допомогу людині та громадянину України. Досліджуються конкретні нормативні акти, які протирічать Конституції України та рішенням Конституційного Суду України, запроваджують «медичну реформу», яка суттєво звужує право на медичну допомогу та завдає населенню України великої шкоди у сфері реалізації права на здоров'я та життя.

Надаються конкретні пропозиції щодо усунення негативного впливу цих нормотворчих тенденцій та обґрунтовується теза про необхідність повернення до соціальних стандартів в Україні щодо забезпечення ефективного та прозорого забезпечення права на медичну допомогу, здоров'я та життя громадян України.

Ключові слова: медична допомога, забезпечення медичної допомоги, медична послуга, захист прав людини на здоров'я та життя, законодавче забезпечення захисту прав людини, тенденції правового регулювання.

Постановка проблеми. В Україні продовжується державне будівництво, чисельні реформи та кадрові рішення поки що не досягли успіхів ні в економічній, ні в соціальній сфері. Погіршилося медичне забезпечення громадян України, порушуються норми Конституції щодо безоплатності медичної допомоги в державних та комунальних закладах охорони здоров'я.

Стаття 1 Конституції України проголошує нашу державу правовою, демократичною і соціальною. У статті 3 визнано, що найвищою соціальною цінністю в Україні є людина, її права, свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а їх утвердження і забезпечення є головним обов'язком держави. Стаття 21 Конституції України закріплює правило, згідно з яким права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Стаття 22 визнає, що зміст й обсяг прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не може бути звужений.

Факти правової дійсності в медичній сфері життя українського суспільства та процеси правотворчої діяльності української держави свідчать про те, що подібні конституційні проголошення відбивають, скоріше, прагнення та орієнтири на майбутнє держави й суспільства, ніж реальну дійсність.

Найважливішим завданням будь-якої держави є забезпечення гарантій використання людиною її соціально-економічних прав, одним із яких є право на медичну допомогу. Соціальна держава допомагає хворим, слабким і нездоленим, турбується про забезпечення кожній людині реальної можливості (яка не залежить від її

економічного та соціального стану) отримати гідну та своєчасну медичну допомогу. Однак діюче законодавство як на рівні законів, так і підзаконних актів протирічить діючій Конституції України, рішенням Конституційного Суду України щодо забезпечення реалізації права на медичну допомогу. Напрямки реалізації так званої «медичної реформи», яка впроваджується в українському суспільстві, штучно й суттєво обмежує права громадян і вже має катастрофічні наслідки для їхнього здоров'я та життя. Тому необхідно привести нормативну базу забезпечення медичної допомоги в Україні у відповідність до конституційних норм, продовжувати наукові дослідження щодо форм та методів забезпечення права людини та громадянина України на медичну допомогу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення права на життя та здоров'я в Україні вивчали такі фахівці в галузі права, як: С. В. Антонов, С. Б. Булеца, О. М. Берназ-Лукавельська, В. С. Віткова, В. Д. Волков, В. О. Галай, В. Г. Гінзбург, З. А. Дікінова, Л. М. Дешко, О. А. Єникєєв, В. П. Заблоцький, З. В. Каменєв, А. Б. Литовка, Г. А. Миронова, О. О. Прасов, І. Я. Смотров, А. В. Тихомиров, І. В. Тимофєєв, М. К. Хобзей та ін. Проте проблема забезпечення державою медичної допомоги в Україні є гострою, недостатньо врегульованою та на сьогодні ще не розв'язаною.

Формулювання цілей. Метою цього дослідження є науковий аналіз проблемних питань щодо стану та тенденцій законодавчого регулювання відносин із забезпечення права громадян України на медичну допомогу та проблем із реалізацією цього права, які штучно або об'єктивно створюються.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі ст. 49 Конституції України, кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного й доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно.

Положення цієї статті повністю відповідають низці міжнародних договорів, які ратифікувала Верховна Рада України. Так Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року в статті 25 визначає, що кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту як її самої, так і сім'ї, а також право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини [1]. У статті 13 Європейської соціальної хартії (ETS N35) від 1961 року йдеться, що з метою забезпечення ефективного здійснення права на соціальну та медичну допомогу Договірні Сторони зобов'язуються забезпечити кожній малозабезпеченій особі, яка неспроможна отримати достатніх коштів або завдяки своїм власним зусиллям, або з інших джерел, зокрема за рахунок допомоги по соціальному забезпеченню, надавати належну допомогу, а у випадку захворювання – забезпечувати догляд, якого вимагає стан її здоров'я [2].

Перша спроба порушити норми Конституції України щодо права на безоплатну медичну допомогу була здійснена Постановою КМУ від 17 вересня 1996 р. N 1138 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти», яка затвердила перелік пла-

тних послуг, що можуть надаватися в державних закладах охорони здоров'я та інших медичних закладах освіти. [3] «Послуги щодо надання лікувально-профілактичної допомоги», котрий містив цей Перелік, мав 26 позицій.

Рішенням Конституційного Суду України у справі (про платні медичні послуги) від 25 листопада 1998 року N 1-29/98 за конституційним поданням 66 народних положення цієї Постанови визнано неконституційним [4]. У цьому рішенні визначено наступне: «Зміст поняття «медична допомога» Конституція України не розкриває. Відсутнє його визначення також в Основах законодавства України про охорону здоров'я та інших нормативних актах. Однак у медичній науці поняттям «медична допомога» переважно охоплюються лікування, профілактичні заходи, які проводяться при захворюваннях, травмах, пологах, а також медичний огляд та деякі інші види медичних робіт. Зміст же близького до «медичної допомоги» поняття «медична послуга» до цього часу залишається не визначеним не тільки в нормативних актах, зокрема і в названій Постанові КМУ, а й у медичній літературі».

Так О. А. Єнікєєв вказує, що *право на медичну допомогу* – це право на отримання сукупності лікувально - профілактичних заходів, що надаються здоровим і хворим людям з метою збереження і відновлення їх здоров'я особами, що мають медичну (вищу або середню) освіту [5, с. 8]. І. А. Колоцей під правом на медичну допомогу розуміє спеціальну юридичну гарантію права на охорону здоров'я [6, с. 5]. О. О. Прасов *правом на медичну допомогу* називає право на комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення та лікування в стані, що на момент їх надання загрожує життю, здоров'ю і працездатності, які здійснюються професійно підготовленими працівниками [7, с. 5]. В. С. Віткова розглядає *право на медичну допомогу* як ціннісно значимі і формально визначені, гарантовані суспільством і державою можливості кожної фізичної особи щодо отримання від закладу охорони здоров'я комплексу лікувально-профілактичних заходів, які надаються з метою збереження життя та відновлення здоров'я на підставах і в обсязі, гарантованому чинним законодавством, а також спрямовані на відновлення працездатності, та надаються професійно підготовленими медичними працівниками [8, с. 35].

З указаних вище висловлювань можна зрозуміти, що єдиного підходу до формулювання поняття «медична допомога» не існує.

Конституційний Суд визначив: «...значна частина перерахованих у цьому Переліку медичних послуг (затвердженому Постановою КМУ № 1138) підпадає під поняття «медична допомога», *ненадання якої може завдати істотної шкоди здоров'ю хворих*. До них відноситься ряд послуг, безпосередньо пов'язаних із лікуванням хворих та профілактикою захворювань, зокрема профілактичні медичні огляди з винесенням висновку про стан здоров'я на прохання громадян; зубне, вушне, очне протезування дорослого населення; надання всіх видів медичної та лікувально - профілактичної допомоги особам, обслуговування яких не передбачено даним закладом; надання додаткової медичної інформації на прохання громадян (довідки, виписки з історії хвороби) та інші» [4].

Ще Конституційний Суд визнав: «Ряд пунктів Переліку передбачають виконання робіт, які за певних обставин можуть розглядатися, як медична допомога. Це, зокрема, надання юридичним та фізичним особам консультаційної допомоги з пи-

тань застосування законодавства про охорону здоров'я, у тому числі щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення; діагностичне обстеження й лікування за направленням лікарів, які працюють на засадах підприємницької діяльності», та інше. Тобто Конституційний Суд не тільки фактично визначив сутність «медичної допомоги», але й надав приклади конкретних послуг, які є її складовою.

У висновках цього рішення Конституційний Суд визнав також неконституційними положення щодо дозволу лікувально- та санітарно-профілактичними закладами приймати від хворих плату за надані їм інші медичні послуги як внесення добровільної компенсації.

Уже за два роки після цього Рішення до Постанови КМУ N 1138 були внесені зміни: Постановою КМУ N 449 (449-97-п) від 12.05.97, Постановою КМУ N195 (95-99- п) від 15.02.99. У такому варіанті Постанови КМУ N 1138 мала вже 52 позиції платних послуг у розділі «Послуги щодо надання медико-санітарної допомоги». Серед інших такі:

- зубне, вушне, очне протезування дорослого населення;

- надання спеціалізованими лікувально-профілактичними закладами, що мають достатню діагностичну базу, всіх видів консультаційної допомоги, проведення діагностичних обстежень хворих не за своїм основним профілем, проведення профілактичних оглядів та обстежень громадян за їх бажанням, якщо це не погіршує якості лікування, та обстежень профільних хворих, які обслуговуються першочергово;

- надання всіх видів медичної та лікувально-профілактичної допомоги (крім першої невідкладної) особам, обслуговування яких не передбачено даним закладом та інше.

Не складно зрозуміти, що Постанова КМУ №1138 знов «обросла» новими видами платних послуг державних закладів охорони здоров'я. Подальший аналіз історії змін та доповнень до цієї Постанови дає підстави для висновку, що Кабінет Міністрів України постійно намагається розширити перелік платних послуг та не дотримується визначень у Рішенні Конституційного Суду України N 1-29/98. У Постанові КМУ від 27 грудня 2019 р. № 1161 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань реалізації пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення надання медичної допомоги» до Постанови КМУ № 1138 внесли додаткові платні послуги для трьох державних установ Національної академії медичних наук України [9]. У цих спеціалізованих установах можуть бути надані платні медичні послуги, за зверненням громадян, без відповідного направлення або за самозверненням (крім невідкладних станів). Перелік таких послуг на ці три установи сягає аж 956 різновидів та передбачає конкретні тарифи на такі послуги, наприклад: п.617. Зондування порожнин серця в дітей - 22 834 грн.; п. 628. Радикальна корекція загального артеріального стовбура в дітей - 89 831 грн.; п.637. Ушивання дефекту міжшлуночкової перегородки в дітей - 63 007 грн.; п. 656. Протезування клапана серця в дітей - 67 938 грн.

Щодо інших закладів охорони здоров'я, то зараз у розділі 1 Постанови КМУ №1138 «Послуги, що надаються згідно з функціональними повноваженнями державними і комунальними закладами охорони здоров'я» нараховуються 39 пунктів, серед яких такі:

П.35. Проведення мікробіологічних, паразитологічних, молекулярно-генетичних, хімічних, токсикологічних та фізичних досліджень, що не належать до медичної допомоги населенню, та оформлення їх результатів.

П. 38. Медична допомога, що надається в стаціонарних умовах лікарями відповідної спеціалізації (надання консультацій, проведення діагностики, лікування, реабілітації та профілактики хвороб, травм, отруєнь, патологічних станів, ведення фізіологічних станів (під час вагітності), із забезпеченням харчування та умов для перебування в палаті в закладах охорони здоров'я МВС за договорами з фізичними особами та юридичними особами незалежно від форми власності.

Такий підхід до переліку платних «медичних послуг» свідчить, що «обережність» щодо віднесення до нього, у порівнянні з першою версією Постанови КМУ № 1138 взагалі втрачена.

Можна зробити висновок, що на сьогодні вже перелік «платних послуг», які можуть надаватися в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та державних установах Національної академії медичних наук України досяг свого максимуму; ні Конституція України, ні норми міжнародного права, ні рішення Конституційного Суду України не змогли припинити цю тенденцію. Наслідки таких процесів правового нігілізму наочно демонструє виступ голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я Ольги Богомолець на засіданні круглого столу з теми: «Перемогти смерть: ключові чинники, що впливають на тривалість життя українців» (10 червня 2019 року) [10]. У своїй доповіді Ольга Богомолець зазначає, що Україна належить до трійки європейських держав з найвищою інтенсивністю природного скорочення населення. За інформацією Державної служби статистики, у 2018 році померло 587,7 тисяч осіб, відповідно, за рік за рахунок природного скорочення (тобто різниці між числом народжених і померлих) населення зменшилося на 251,8 тисяч осіб. У січні - березні 2019 року народилося 76 125 осіб, а померло - 159 264, отже, природний приріст становив - мінус 83 139 особи. Основною причиною смерті протягом останніх років є серцево-судинні захворювання (67,0 %), на другому місці - новоутворення (13,6 %). Зовнішні причини спричинили 5,4 % смертей. Наприклад, у Франції і Японії серцево-судинні захворювання стають причиною летальності у 29 % випадках, а в США - у 31 %.

Щорічно від онкологічних хвороб помирає понад 400 тисяч українців (у середньому щодня - більше 1 тисячі осіб). Сьогодні в Україні налічується близько 1 мільйона хворих на злоякісні новоутворення, з них близько 6 тисяч дітей. Причому показники онкозахворюваності мають стійку тенденцію до зростання, і наша держава посідає друге місце в Європі за темпами поширення раку. Щорічно в Україні більше 150 тисяч осіб дізнаються, що вони онкохворі. Щодня рак виявляють у 450 людей.

Треба зазначити, що поняття та юридичну природу так званих «платних медичних послуг», якими оперує Постанова КМУ № 1138, нормативно не визначені (навіть цією Постановою) і зараз, це й не дивно, бо Конституційний Суд України в Рішенні N 1-29/98 (про платні медичні послуги) надав визначення та юридичні ознаки «медичної допомоги», а всупереч цьому рішенням неможливо сформулювати поняття платних «медичних послуг», щоб ці визначення не протирічили одне одному.

Щодо нормативного визначення медичної допомоги, необхідно зауважити, що в 2017 році воно було визначено в Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я» від 6 квітня 2017 року № 2002-VIII, яким це визначення було закріплено в ст. 3 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», а саме: медична допомога - це діяльність професійно підготовлених медичних

працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

У тому ж законі № 2002-VIII була спроба сформулювати ще одне поняття: «медичне обслуговування - діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням». Як бачимо, відокремити поняття «медичної послуги» від поняття «медичне обслуговування» не вийшло, але була спроба зафіксувати, що, крім медичної допомоги, заклади охорони здоров'я мають право здійснювати ще якусь діяльність у сфері охорони здоров'я. Але ж яку? Рішенням Конституційного Суду України у справі (про платні медичні послуги) від 25 листопада 1998 року N 1-29/98 чітко вказано, що не можуть бути платними в держаних та комунальних закладах охорони здоров'я медичні послуги, які підпадають під поняття «медична допомога», *ненадання якої може завдати істотної шкоди здоров'ю хворих*, а саме:

- послуги безпосередньо пов'язані з лікуванням хворих та профілактикою захворювань, зокрема профілактичні медичні огляди з винесенням висновку про стан здоров'я на прохання громадян;

- зубне, вушне, очне протезування дорослого населення;

- надання всіх видів медичної та лікувально-профілактичної допомоги (крім першої невідкладної) особам, обслуговування яких не передбачено даним закладом;

- надання додаткової медичної інформації на прохання громадян (довідки, виписки з історії хвороби) та інші;

- виконання робіт, які за певних обставин можуть розглядатися, як медична допомога:

а) надання юридичним та фізичним особам консультаційної допомоги з питань застосування законодавства про охорону здоров'я, у тому числі щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

б) діагностичне обстеження і лікування за направленням лікарів, які працюють на засадах підприємницької діяльності, якщо у такому обстеженні і лікуванні немає невідкладної необхідності;

в) організація лікарських і фельдшерських здоров'я пунктів на підприємствах, в установах та організаціях, де вони не передбачені штатними нормативами, та інші.

У тому ж рішенні Конституційний Суд погодився до платних медичних послуг державних закладів охорони здоров'я віднести незначну частину, це:

- медичний огляд осіб для отримання посвідчення водія транспортних засобів;

- для отримання дозволу на право отримання та носіння зброї громадянами, за винятком військовослужбовців і посадових осіб, носіння зброї яких передбачено законодавством;

- для отримання відповідних документів на виїзд громадян за кордон за викликом родичів, що проживають у зарубіжних країнах, оздоровлення в зарубіжних лікувальних або санаторних закладах за власним бажанням, а також у службові відрядження, за винятком державних службовців, робота яких пов'язана з такими виїздами і які мають відповідні медичні документи.

Як бачимо, до платних медичних послуг Конституційний Суд відносить послуги, не пов'язані з профілактикою, лікуванням або реабілітацією після лікування. Не мають такі послуги нічого спільного із загрозою для здоров'я.

Згідно зі ст. 151-2 Конституції України, Рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені. Тому в правовій державі потрібно виконувати положення законів та рішень Конституційного Суду, а не нехтувати ними.

З приводу безоплатної медичної допомоги було ще одне Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України: «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29 травня 2002 року N 10-рп/2002 [11]. У цьому Рішенні було підтримана позиція Рішення від 25 листопада 1998 року N 1-29/98 про те, що «...у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно», та зазначено, що поняття медичної допомоги, умови запровадження медичного страхування, у тому числі державного, формування і використання добровільних медичних фондів, а також порядок надання медичних послуг, які виходять за межі медичної допомоги, на платній основі у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та перелік таких послуг мають бути визначені законом.

Тобто, визначається, що поняття «медичні послуги» не перетинаються з поняттям «медичної допомоги», та повинні визначатися законом. Тож зміст визначення «медичної допомоги», наданий у ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я, не повинен пересікатися зі змістом платних «медичних послуг», які надаються в державних та комунальних закладах охорони здоров'я [12].

19 жовтня 2017 року був прийнятий Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» № 2168-VIII [13]. Відповідно до статті 3 цього Закону, держава гарантує повну оплату згідно з тарифом за рахунок коштів Державного бюджету України надання громадянам необхідних їм медичних послуг та лікарських засобів, **що передбачені програмою медичних гарантій**. Формулювання «згідно з тарифом» не відповідає положенням ст. 3 Основ законодавства про охорону здоров'я, досліджуваним рішенням Конституційного Суду та, звісно, статті 22 Конституції України! Тож постає питання: а що як цього «тарифу» не вистачить на лікування людини?!

У п. 3. цієї ж статті визначається: «Права та гарантії у сфері охорони здоров'я, що стосуються медичного обслуговування, забезпечення лікарськими засобами, передбачені іншими законами України для певних категорій осіб, фінансуються за окремими програмами за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, цільових страхових фондів та інших джерел, не заборонених законодавством». Таким формулюванням здійснюється спроба прив'язати державне забезпечення лікування людини переліком медичних послуг указаних у програмі медичних гарантій, що запропанований у статті 4 цього закону, і це теж протирічить Конституції України, чинному законодавству та рішенням Конституційного Суду. Тож вказаний закон може бути частково визнаний неконституційним.

Висновок. Наприкінці цього дослідження можна стверджувати, що правове регулювання реалізації права на медичну допомогу та жаліливі факти і цифри, які є наслідком такого регулювання, свідчать про те, що право на медичну допомогу в Україні суттєво обмежене, а подекуди і зовсім недосяжне для пересічного громадянина. Що треба робити для створення умов для корінної зміни цього ганебного стану системи охорони здоров'я в Україні? Якщо не аналізувати в цьому дослідженні політичні, кадрові чинники та моральні якості деяких чиновників, то треба сформулювати суто правові поради. Просте виконання Конституції України, діючого законодавства та рішень Конституційного Суду України вирішує це питання повністю й не потребує перегляду доктринальних положень чи докорінної зміни законодавства в цій сфері, тільки виконавча дисципліна та повага до гідності українців – усе, що сьогодні бракує деяким діячам від держави.

Використані джерела:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Європейська соціальна хартія (ETS N 35) від 18.10.1961 року. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300
3. Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти. Постанова КМУ від 17 вересня 1996 р. N 1138. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF/ed19960917>
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 66 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» (справа про платні медичні послуги) від 25 листопада 1998 року N 15-рп/98. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-98>
5. Еникеев О. А. Конституционное право на медицинскую помощь: теория и практика: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юр. наук : спец. «конституционное право; муниципальное право» / Еникеев О. А. Москва, 2009. 21 с.
6. Колоцей И. А. Право на охрану здоровья и медицинскую помощь как конституционная ценность: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юр. наук: спец. 12.00.02 «конституционное право; муниципальное право» / Колоцей И. А. Архангельск, 2010. 21 с.
7. Прасов О. О. Право на медицинскую помощь та його здійснення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук спец. 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес, сімейне право, міжнародне приватне право» / Прасов О. О. Харків, 2007. 19 с.
8. Віткова В. С. Конституційне право на медичну допомогу та його юридичне забезпечення в Україні: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец. 12.00.04 «конституційне право; муниципальное право» / Віткова В. С. Ужгород, 2017. 208 с.
9. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань реалізації пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення надання медичної допомоги. Постанова КМУ від 27 грудня 2019 р. № 1161. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1161-2019-%D0%BF>.
10. «Перемогти смерть: ключові чинники, що впливають на тривалість життя українців». Виступ голови Комітету з питань охорони здоров'я Ольгою Богомолець на засіданні круглого столу який відбувся 10 червня 2019 року у Верховній Раді України. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://rada.gov.ua/print/172805.html>.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29 травня 2002 року N 10-рп/2002 - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02>

12. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 року № 2801-ХП // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1993, № 4, ст.19. - [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/ed20150101/> find?text=%CC%E5%E4%E8%F7%ED%E0+%E4%EE%EF%EE%EC%EE%E3%E0

13. Закон України Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення № 2168-VIII, від 19 жовтня 2017 року // *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 5, ст.31. - [Електрон. ресурс]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>

References:

1. Zahalna deklaratsiia prav liudyny vid 10.12.1948 roku. (1948) [Elektron. resurs]. N. p. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015. [in Ukrainian].

2. Yevropeiska sotsialna khartiia (ETS N 35) vid 18.10.1961 roku. (1961)- [Elektron. resurs]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_300. [in Ukrainian].

3. Pro zatverdzhennia pereliku platnykh posluh, yaki nadaiutsia v derzhavnykh zakladakh okhorony zdorovia ta vyshchkykh medychnykh zakladakh osvity. Postanova KMU vid 17 veresnia 1996 r. N 1138. (1996) [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-%D0%BF/ed19960917>. [in Ukrainian].

4. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiynym podanniam 66 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosi) Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy "Pro zatverdzhennia pereliku platnykh posluh, yaki nadaiutsia v derzhavnykh zakladakh okhorony zdorovia ta vyshchkykh medychnykh zakladakh osvity" (sprava pro platni medychni posluhy) vid 25 lystopada 1998 roku N 15-rp/98. (1998) [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-98>. [in Ukrainian].

5. Enykeev, O. A. (2009) Konstytutsyonnoe pravo na medytsynskuiu pomoshch: teoriya y praktyka. *Extended abstract of candidate's thesis*. Enykeev O. A. Moskva. [in Ukrainian].

6. Kolotsei, Y. A. (2010) Pravo na okhranu zdorovia y medytsynskuiu pomoshch kak konstytutsyonnaia tsnnost. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kolotsei Y. A. Arkhanshelsk. [in Ukrainian].

7. Prasov, O. O. (2007) Pravo na medychnu dopomohu ta yoho zdiisnennia. *Extended abstract of candidate's thesis*. Prasov O. O. Kharkiv. [in Ukrainian].

8. Vitkova, V. S. (2017) Konstytutsiine pravo na medychnu dopomohu ta yoho yurydyчне zabezpechennia v Ukraini. *Extended abstract of candidate's thesis*. Vitkova V. S. Uzhhorod. [in Ukrainian].

9. Pro vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy z pytan realizatsii pilotnogo proektu shchodo zminy mekhanizmu finansovoho zabezpechennia nadannia medychnoi dopomohy. Postanova KMU vid 27 hrudnia 2019 r. № 1161. (2019) - [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1161-2019-%D0%BF>. [in Ukrainian].

10. «Peremohty smert: kliuchovi chynnyky, shcho vplyvaiu na tryvalist zhyttia ukraintsiiv». Vystup holovy Komitetu z pytan okhorony zdorov'ia Olhoiu Bohomolets na zasidannia kruhloho stolu yakyi vidbuvsia 10 chervnia 2019 roku u Verkhovni Radi Ukrainy. (2019)- [Elektron. resurs]. URL: <https://rada.gov.ua/print/172805.html>. [in Ukrainian].

11. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiynym podanniam 53 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo ofitsiinoho tлумачення polozhennia chastyny tretoi statii 49 Konstytutsii Ukrainy «u derzhavnykh i komunalnykh zakladakh okhorony zdorovia medychna dopomoha nadaietsia bezoplatno» (sprava pro bezoplatnu medychnu dopomohu) dsl

29 travnia 2002 roku N 10-rp/2002. (2002) - [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02>. [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy «Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia» vid 19.11.1992 roku № 2801-XII. (1993) *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)- Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR)*, 4, 19. - [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/ed20150101/find?text=%CC%E5%E4%E8%F7%ED%E0+%E4%EE%EF%EE%EC%EE%E3%E0>. [in Ukrainian].

13. Zakon Ukrainy Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannya naselennia № 2168-VIII, vid 19 zhovtnia 2017 roku. (2018) *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) - Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR)*, 5, 31. - [Elektron. resurs]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.07.2020

Любчик А. А.

доктор юридических наук, доцент,
профессор кафедры государственно-правовых дисциплин
Луганского государственного университета
внутренних дел имени Э. А. Дидоренко
(г. Северодонецк, Украина)

ОБЕСПЕЧЕНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ В УКРАИНЕ

В статье исследуются особенности и проблемы обеспечения украинским государством права на медицинскую помощь человеку и гражданину Украины. Исследуются конкретные нормативные акты, которые противоречат Конституции Украины и решениям Конституционного Суда Украины, вводят «медицинскую реформу», которая существенно сужает право на медицинскую помощь и наносит населению Украины большой вред в сфере реализации права на здоровье и жизнь.

Формулируются конкретные предложения по устранению негативного влияния этих нормативных тенденций и обосновывается тезис о необходимости возврата к социальным стандартам в Украине по обеспечению эффективного и прозрачного механизма обеспечения права на медицинскую помощь, здоровье и жизнь граждан Украины.

Ключевые слова: медицинская помощь, обеспечение медицинской помощи, медицинская услуга, защита прав человека на здоровье и жизнь, законодательное обеспечение защиты прав человека, тенденции правового регулирования.

Lyubchik O.,

Doctor of Laws, Docent,
Professor of the Department State and Legal disciplines
Lugansk State University of Internal Affairs
named after E. Didorenko
(Sievierodonetsk, Ukraine)

PROVISION OF MEDICAL CARE IN UKRAINE

The article examines the features and problems of the Ukrainian state's right to medical care for a person and a citizen of Ukraine. Specific normative acts that contradict the Constitution of

Ukraine and the decision of the Constitutional Court of Ukraine, introduce "medical reform", which significantly narrows the right to medical care and causes great harm to the population of Ukraine in the exercise of the right to health and life.

Specific proposals are provided to eliminate the negative impact of these rule-making trends and substantiate the thesis of the need to return to social standards in Ukraine to ensure effective and transparent provision of the right to medical care, health and life of citizens of Ukraine.

Current legislation, both at the level of laws and bylaws, contradicts the current Constitution of Ukraine, the decision of the Constitutional Court of Ukraine to ensure the exercise of the right to medical care. Areas of implementation of the so-called "medical reform", which is implemented in Ukrainian society, artificially and significantly restricts the rights of citizens and already has catastrophic consequences for their health and life. Therefore, it is necessary to bring the regulatory framework for medical care in Ukraine in line with constitutional norms, in connection with which to continue research on forms and methods of ensuring the human and citizen's right to medical care.

It can be argued that the legal regulation of the right to medical care and the terrible facts and figures that result from such regulation indicate that the right to medical care in Ukraine is significantly limited, and in some cases completely unattainable for ordinary citizens. What needs to be done to create the conditions for a radical change in this disgraceful state of the healthcare system in Ukraine? If we do not analyze in this study the political, personnel and moral factors of some officials, it is necessary to formulate purely legal advice. Simple implementation of the Constitution of Ukraine, current legislation and decisions of the Constitutional Court of Ukraine solves this issue completely, and does not require revision of doctrinal provisions or radical changes in legislation in this area, only executive discipline and respect for the dignity of Ukrainians.

Keywords: medical care, provision of medical care, medical service, protection of human rights to health and life, legislative provision of protection of human rights, tendencies of legal regulation.

DOI: 10.33766/2524-0323.90.215-227

УДК 342.92: 638.1

А. М. Чвалюк,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри спеціально-правових дисциплін
Донецького державного університету управління
(м. Маріуполь, Україна)

e-mail: prepod100500@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0001-9795-2734>

Н. В. Чвалюк,

здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Донецького державного університету управління
(м. Маріуполь, Україна)

e-mail: nadyashershen@i.ua

 <https://orcid.org/0000-0003-4348-9208>

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БДЖІЛЬНИЦТВА В УКРАЇНІ

Стаття присвячена розгляду сучасного стану правового регулювання бджільництва. Аналіз чинного законодавства, практики діяльності регуляторних органів та наукових до-